

Voorblad Appendix Transitieplan SPW

Op verzoek van De Nederlandsche Bank (DNB) is de appendix bij het transitieplan van 18 oktober 2024 op 24 februari aangepast. De aanpassing heeft geen invloed op de eerder afgesproken doelstellingen en eerdere besluitvorming over de evenwichtigheid van de plannen. Wijzigingen ten opzichte van de versie van 18 oktober 2024:

- De berekeningen voor de vergelijking van het huidige en vernieuwde pensioen zijn op basis van DNB-sets gemaakt.
- We houden in de verschillende scenario's rondom overgang op de nieuwe regeling ook rekening met een hogere dekkinggraad van 145%.
- We houden rekening met een 2% hogere en lagere rente.
- We nemen in de Q-set een kostenafslag (op het rendement) van 0,2% per jaar.

Appendix Transitieplan SPW

Bij de uitwerking van het transitieplan zoals bedoeld in artikel 150d Pensioenwet moet informatie opgenomen worden over de kwantitatieve maatstaven voor de beoordeling van de doelstellingen van de transitie ten aanzien van in ieder geval netto profijt en de pensioenverwachting, en de uitkomsten daarvan die aanvaardbaar zijn. Dit in het kader van complete besluitvorming, oftewel onder welke omstandigheden kan evenwichtig worden ingevaren. In de nadere uitwerking van de wet in de AMvB van 22 juni 2023 is dit voorschrift geconcretiseerd, waarbij om bandbreedtes wordt gevraagd, waarbinnen de transitie als evenwichtig beoordeeld wordt. Dit wordt nogmaals bevestigd in de Q&A van DNB over het transitieplan van 25 juli 2024. Dit addendum vult het transitieplan op dit punt aan.

In het transitieplan van CAO-partijen sector Woondiensten is de evenwichtigheid beoordeeld door transitie-effecten te analyseren voor invaardeckingsgraden van 100%, 110% en 131% (de waarde per 30 juni 2023), voor zowel de feitelijke rentetermijnstructuur per eind juni 2023, als bij rentes die 100 of 200 basispunten hoger of lager zijn. Hierbij zijn zowel de resultaten met de uniforme (DNB) sets als die van APG bekeken. Op basis van deze resultaten hebben de sociale partners geconcludeerd dat de afgesproken invaarregels in alle onderzochte gevallen tot een voldoende evenwichtige uitkomst leiden. De conclusie is getrokken dat het niet nodig is een invaardeckingsgraad overeen te komen, waaronder het transitieplan niet meer zou gelden. Wel is afgesproken dat indien de dekkingsgraad onvoldoende hoog zou zijn om de afschaffing van de doorsneesystematiek volledig te vergoeden (eventueel mede uit de premie-egaliseringsreserve), de sociale partners opnieuw met elkaar in gesprek gaan.

In het kader van de evenwichtigheidsbeoordeling door het bestuur zijn de transitie-effecten opnieuw beschouwd voor de fictieve ingangsdatum 31 december 2023. Deze analyse toont de gevoeligheid voor de ingangsdatum (onder andere een aanpassing van de premiedisconteringsvoet onder het FTK) en enige kleine aanpassingen in de financiële opzet (maximale blootstelling aan zakelijke waarden nu 140% in plaats van 150%; beginnen met een spreidingsvermogen van 0% in de collectieve uitkeringsfase in plaats van 4%).

De bandbreedtes voor de doelstellingen ten aanzien van de solidariteitsreserve en de compensatie voor afschaffen doorsneesystematiek volgen rechtstreeks uit de afgesproken invaarregels. De ondergrens voor beide is 0% en de bovengrens voor de compensatie is volledige compensatie (bijna 4% van pensioenverplichtingen) en voor de solidariteitsreserve 15%.

In het Besluit uitvoering Pensioenwet en Wet verplichte beroepspensioenregeling is opgenomen dat met netto profijt en pensioenverwachtingen altijd berekeningen op basis van DNB-sets worden bedoeld. In onderstaande tabel staan de verplichte bandbreedtes voor deze maatstaven. De onder- en bovengrenzen hebben we hierbij gemaximaliseerd respectievelijk geminimaliseerd op 0%, omdat een vereist negatief of positief transitie-effect moeilijk verkoopbaar is.

De grenzen zijn bepaald op basis van de uitkomsten die eerder in de appendices van het transitieplan en het evenwichtigheidsdocument zijn getoond. De resultaten houden aldus rekeningen met verschillende invaardeckingsgraden en rentestanden die tot 200 basispunten kunnen afwijken van die per eind juni of eind december 2023. Voor eind 2023 hebben we nu ook resultaten meegenomen bij een invaardeckingsgraad van 145%, zowel bij de actuele rente als bij rentes die 100 of 200 basispunten hoger liggen. Deze uitbreiding verkleint de kans dat de feitelijke omstandigheden bij invaren buiten het gebied zouden liggen die vooraf zijn beschouwd.

De bovengrenzen zijn zeer hoog gesteld. De belangrijkste reden hiervoor is dat bij een lange termijn simulatie de dekkingsgraad onder het FTK zeer hoog kan oplopen. Zodra alle indexatieachterstanden zijn ingelopen mag dit overschot niet uitgekeerd worden. Onder de SPR is de fiscale grens niet meer op de uitkering, maar op de premie, waardoor buffers wel worden uitgekeerd. De grootste uitlagen hebben daardoor betrekking op jongeren. Dit is vooral een consequentie van de verkozen simulatiesetting (onder

andere met een vaste premie onder de SPR) en niet zozeer een verwachte pensioenuitkomst. Vandaar dat we dergelijke uitkomsten niet snel als een show-stopper zien. Een zeer grote verbetering voor een groep die ten koste gaat van een andere achten we vanzelfsprekend wel ongewenst. De verschillende criteria zullen dan ook in samenhang worden bekeken.

Bandbreedtes bij gebruik DNB-sets (procentuele verandering tov de FTK uitkomsten)

leeftijd	Netto Profijt		Verwacht aanvangspensioen voor actief en slapers of verwacht pensioen na 10 jaar voor gepensioneerden					
	Ondergrens	Bovengrens	In mediaan		Bij slechtweer		Bij goedweer	
			Ondergrens	Bovengrens	Ondergrens	Bovengrens	Ondergrens	Bovengrens
Actief								
25	-5%	35%	0%	50%	-25%	0%	0%	355%
30	-5%	30%	0%	35%	-25%	0%	0%	265%
35	-10%	25%	0%	25%	-25%	0%	0%	215%
40	-5%	25%	0%	30%	-20%	0%	0%	195%
45	-5%	20%	-5%	25%	-20%	0%	0%	150%
50	-5%	20%	-5%	15%	-15%	0%	0%	95%
55	-5%	20%	-5%	15%	-10%	5%	0%	60%
60	0%	20%	-5%	15%	-10%	15%	0%	35%
65	0%	20%	-5%	20%	-10%	15%	0%	25%
67	0%	20%	-5%	20%	-5%	20%	-5%	25%
Gepensioneerd								
68	0%	20%	-10%	20%	-5%	20%	-5%	40%
70	0%	20%	-10%	20%	-5%	20%	-5%	40%
75	0%	15%	-10%	20%	-5%	20%	-5%	40%
80	0%	15%	-10%	20%	-5%	20%	-5%	40%
85	0%	15%	-10%	20%	-5%	20%	-5%	40%
90	0%	15%	-10%	20%	-5%	20%	-5%	40%
95	-5%	15%	-10%	20%	-5%	20%	-5%	40%
100	-5%	15%	-10%	20%	-5%	20%	-5%	40%
Slaper								
25	-30%	115%	0%	490%	-85%	0%	0%	3700%
30	-25%	100%	0%	350%	-80%	0%	0%	2200%
35	-25%	85%	0%	240%	-70%	0%	0%	1260%
40	-25%	70%	0%	155%	-55%	10%	0%	680%
45	-20%	60%	0%	90%	-40%	15%	0%	365%
50	-15%	50%	0%	50%	-25%	15%	0%	195%
55	-10%	45%	0%	30%	-15%	15%	0%	100%
60	-10%	35%	0%	15%	-5%	15%	0%	45%
65	-5%	25%	0%	20%	-5%	15%	0%	25%
67	0%	20%	-5%	20%	-5%	15%	-5%	20%

De uitslagen voor slapers zijn zeer veel groter dan voor actieven. De reden hiervoor is dat de resultaten voor slapers niet worden gedempt door nieuwe opbouw. Met name voor jonge slapers is het resultaat zeer gevoelig voor de renteontwikkeling. De reden hiervoor is dat onder de SPR geen renterisico meer wordt gedeeld. Aangezien dit juist een belangrijk voordeel van het nieuwe stelsel betreft, wordt dit niet als een probleem gezien waarvoor een compensatie nodig is.

Zijn de verkozen bandbreedtes ook evenwichtig?

Het feit dat de berekende transitie-effecten verklaard kunnen worden en daarmee plausibel geacht mogen worden, wil nog niet zeggen dat alle uitkomsten ook evenwichtig bevonden worden. Uitgangspunt voor de evenwichtigheidsdiscussie bij SPW is dat in het verleden altijd evenwichtig is gehandeld binnen de mogelijkheden van het FTK. Evenzo zijn de regels voor de SPR evenwichtig vastgesteld waarbij iedere representatieve deelnemer zich voldoende vertegenwoordigd kan voelen. De mate van risicoblootstelling voor de verschillende cohorten sluit bijvoorbeeld aan bij hun gemiddelde voorkeur. Bovendien vindt er geen systematische herverdeling plaats tussen cohorten.

Een belangrijk verschil tussen de evenwichtigheid van het FTK en de SPR, is dat het FTK evenwichtig kan worden beschouwd bij deelname over de gehele loopbaan, terwijl de SPR ook evenwichtig is bij een onderbroken pensioencarrière. De stelselwijziging wordt dan ook mede gemotiveerd door het feit dat steeds minder mensen hun leven lang bij een pensioenfonds blijven. Om de evenwichtigheid van de transitie te waarborgen is het gewenst dat het wegvallen van impliciete intergenerationele subsidies onder het FTK wordt gecompenseerd, zodat in ieder geval de mensen die hun hele carrière deelnemen aan het fonds niet benadeeld worden door de transitie.

De belangrijkste ex-ante subsidie onder het FTK betreft de doorsneesystematiek. Doordat jong en oud dezelfde premie betalen voor dezelfde opbouw, terwijl de inleg van jongeren veel langer kan renderen, betalen jongeren eigenlijk teveel en ouderen te weinig. Omdat deze impliciete subsidie wegvalt onder de SPR, willen we oudere actieven hiervoor compenseren bij het invaren. Daarnaast willen we de lage kortingskans onder het FTK handhaven. Daarom geven we ook een hoge prioriteit aan het enigszins vullen van de solidariteitsreserve.

De gekozen invaarregels leiden wel tot potentieel zeer grote verschillen in pensioenverwachtingen en grote netto profijt effecten. Deze effecten worden echter grotendeels veroorzaakt door gewenste aanpassingen van het pensioenstelsel. Doelstellingen van de stelselwijziging zijn immers dat pensioenen meer meebewegen met de economie (bedoeld wordt beleggingsresultaten) en dat er geen renterisico meer wordt gedeeld.

Een consequentie van het overstappen van DB naar DC is dat het pensioenvooruitzicht voor jongeren veel onzekerder wordt. Dit kan weliswaar wat gemitigeerd worden door hen minder beleggingsrisico te geven, maar dat is ongewenst omdat het minder aansluit bij hun risicovoorkeur en -draagvlak. Hoofddoel van het nieuwe stelsel is iedereen optimaal te bedienen gegeven hun voorkeuren, niet om de verschillen met het FTK te minimaliseren. In de meeste gevallen gaan zij er in het nieuwe stelsel dan ook (fors) op vooruit. De knop van het aanpassen van de SPR om het meer op het FTK te laten lijken, willen we dus niet gebruiken.

Het schuiven met vermogens na een renteschok voor invaren, om zo minder grote verschillen met het FTK te krijgen, vinden wij ook ongewenst. Ten eerste omdat een doelstelling van de stelselwijziging nu juist is om geen renterisico meer te delen. Een renteschok net na invaren willen we ook niet meer compenseren. Ten tweede is de benodigde omvang van compensatie onmogelijk objectief te bepalen. De impact op pensioenverwachtingen hangt cruciaal af van veronderstellingen ten aanzien van inflatie-, rente- en rendementsontwikkelingen in de komende 80 jaar. Netto profijt berekeningen zijn evenmin objectief. Dit blijkt bijvoorbeeld uit de gevoeligheid voor het gebruikte model en voor subjectieve veronderstellingen ten aanzien van toekomstige keuzes van de Commissie parameters en het pensioenfondsbestuur.

Nog afgezien van de onwenselijkheid om met vermogens te gaan schuiven om smallere bandbreedtes mogelijk te maken, is dit juridisch gezien ook maar zeer beperkt toegestaan. Na een rentedaling van 200 basispunten zien we ongeacht de dekkingsgraad een netto profijt effect van circa 100% voor een 25-jarige slaper. Aangezien iedereen minimaal 95% van zijn waarde volgens de standaardregel moet krijgen (onder

de VBA methode krijgt iedereen minimaal zijn VPV), mag het initiële vermogen voor slapers nauwelijks verlaagd worden en blijft de potentiële winst dus groot. Pensioenfondsen moeten echter wel rekening houden met een wijde range aan mogelijke rente- en dekkingsgraadontwikkelingen. Daarom is het noodzakelijk om wijde bandbreedtes aan te houden.

Als onverhoopt toch buiten de bandbreedtes van evenwichtigheid wordt getreden zullen sociale partners in overleg treden met het bestuur van SPW en vaststellen of de overschrijding in die uitzonderlijke situatie toch evenwichtig uitvalt of dat er een wijziging van besluiten door sociale partners nodig is.